СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION I.

Рік LIV. Ч. 181. Ню Йорк і Джерзі Сити, субота, 14. вересня 1946. No. 181. New York and Jersey City, Saturday, September 14, 1946. Vol. LIV.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807 THREE CENTS in the United States of America.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки. Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 FIVE CENTS elsewhere.

НА ШЛЯХУ ДО ПОЛАГОДЖЕННЯ ПРАВ СТРАЙКІВ

З Білого Дому повідомили про нову можливість полагодження загрози страйку морських і портових робітників. Директор стабілізації заробітної платні д-р Джан Р. Стілман виготовив плян, до якого мали поставитись прихильно обидві великі морські юнії та який дозволяє Морській Комісії платити платню, встановлену приватними підприємцями. На шляху до полагодження є теж страйк нюйорських шоферів вантажних авт. Місцева АФЛ (Американська Федерація Праці) погодилася вкінці на переговори, які в четвер вечером почались в Сити Гол.

ПЕРЕДВИБОРЧИЙ ВИСТУП ВОЛЕСА.

Секретар торгівлі Генрі А. Волес виступив в Ню Йорку в Медисон Сквер Гарден з передвиборчою промовою проти республиканського кандидата Дюї. Він заявився за американську політику віддільну від „британського імперіялізму" та проти політики йти „на перебій" зі Советським Союзом. На його думку, Злучені Держави не мають в Східній Европі більшого інтересу, як напр. Советський Союз в Південній Америці. Промова Волеса була раніше апробована президентом Труманом.

„ТРАГІКОМЕДІЯ".

Так називає „Ню Йорк Гералд Трибюн" ролю України в обвинуваченню Греції. Ціле обвинувачення, пише часопис, є покручене й фіктивне, а „навіть само обвинувачення не є обвинуваченням України, а тільки Москви". В ньому нема ніякої мови про загрозу для мира, пишеться далі в статті, а тільки обвинувачується грецький уряд, що він при допомозі британців „по тиранськи давить про-російські та про-комуністичні елементи".

УЧИТЕЛІ В УКРАЇНСЬКІЙ ВИЩІЙ ШКОЛІ В НЮ ЙОРКУ.

До вищої української школи („гайскул"), заложеної оо. Василіянами в Ню Йорку, заангажовано такі учительські сили: о. Полікарп Матвіїв, вихованок української колегії св. Йосафата в Йорктоні (Канада), о. Пахомій Дидик з Винипегу, п. Юрій Баранець, вихованок університету Фордгем у Ню Йорку і панна Софія Репета з Ню Йорку. Наука в школі розпочинається в понеділок 16. вересня.

„УНРРА — ЦЕ МІСТО В РОСІЇ".

Так думають і говорять люди в Югославії, де цілу допомогу УНРРА пропаганда представляє як допомогу з Советів, пише Вилйем Генрі Чемберлин у своїх дописах з Европи до американської преси.

СЕСІЯ ГОЛОВНОЇ АСАМБЛЕЇ О. Д. ПОЧНЕТЬСЯ 23. ЖОВТНЯ

Генеральний Секретар Організації Обединених Держав, Тригве Лі, офіціяльно повідомив, що більшість членів О. Д. погодились на внесення Советського Союзу, Франції, Бельгії і Китаю про відложення сесії Головної Асамблеї на один місяць. Вона почнеться 23. жовтня і ця дата мала б бути вже остаточна. Велика Британія і Злучені Держави не висловили своєї думки в цій справі.

СПРАВА СКИТАЛЬЦІВ ПЕРЕД О. Д.

На пропозицію американського представника Джана Вайнанта, Економічна та Соціяльна Рада О. Д. на своєму засіданні дня 13. вересня мала розглядати справу скитальців та створення нової Міжнародної Організації для скитальців. Труднощі справляє неоднозгідність в дефініції поняття „скиталець" (рефюджі). Советський представник Ніколай Феонов противиться видвиганню справи скитальців аж до приїзду представника Советської України, якогось Стадника, що в Парижі дожидає на можливість переїзду до Ню Йорку. Феонов заявив, що без Стадника не можуть початися наради над справами скитальців, бо „Україна має в них свій критичний інтерес". Проте наради мали почастися.

АМЕРИКАНСЬКІ ПОЛЯКИ В ПАРИЖІ.

Конгрес Американських Поляків вислав до Парижа делегацію у звязку з нарадами Мирової Конференції. Делегацію очолює предсідник Розмарек, а її членами є Янушевскі, Юркевіч і ред. Бурке. Вони мають бути обсерваторами і подати до відома делегатів Мирової Конференції, яке є становище американських поляків щодо теперішнього положення в Польщі, та пригадати, які є зобовязання Аліянтів щодо неї. Мають домагатись повної незалежности Польщі та застосування до неї принципів Атлантійського Чартеру.

В. А. ТОКЕР.

Це прізвище відоме американським українцям. Це канадійський посол до домініяльного парляменту в Отаві, що виступив у цьому парляменті з світлою обороною українських скитальців в Европі. Тепер його вибрано провідником Ліберальної Партії Саскачевану.

КУПУЙТЕ БОНДИ ПЕРЕМОГИ

В обороні прав українських скитальців

Згідно з предвидженим і свого часу проголошеним пляном, голова Злученого Українського Американського Допомогового Комітету д-р Володимир Галан, який недавно вернувся з поїздки по центрах українських скитальців в Европі, відвідує зараз наші громади в поодиноких містах та інформує про положення і потреби скитальців. Після вчерашнього повідомлення про віче в Бофало, наспіла дальша вістка про віче в Рочестер, яке відбулося в четвер дня 12. вересня в церковній галі. Віче відкрив К. Шевчук, голова місцевого Доп. Комітету, секретарем якого є Р. Пристай, а касієркою Т. Януш. Вічем проводив Р. Гладун. Після промов д-ра В. Галана і о. Турули зібрано на допомогу скитальцям 1,200 долярів і рішено вислати відповідні меморіяли в справі українських скитальців до нашого секретаря стейту Джеймса Бирнса та до відповідних наших військових властей. Віча з подібним вислідом відбулись вже в Дітройті, Шікаго та Клівленді. Місцева американська преса друкує про них, як і про поїздку д-ра Галана до Европи та про українських скитальців щирі звідомлення.

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE
P. O. Box 1661
Philadelphia 5, Pa.

„МУЧЕНИЦТВО В УКРАЇНІ".

Це книжечка, написана англійською мовою Володимиром Душником та видана нюйорським тижневиком „Амеріка". В ній обговорено мучеництво Української Церкви під советською владою. Крім цього згадано коротко минуле України, зокрема ті терпіння, яких зазнала Українська Церква під Польщею, що має своє значення з огляду на призначення книжечки в першу чергу для католицьких кол в Америці, які про переслідування української католицької церкви поляками знають дуже мало або й нічого. Книжечка має 45 сторін друку. Ціна: 25 центів. Можна дістати в книгарні „Свободи".

І ТУТ ЗГАДАВ УКРАЇНУ.

Александер Герцен відомий російський поборник царату і скиталець, перебуваючи в Англії, витав у себе в 1864 році славного італійського революціонера Гарібальдія, яким дуже захопився, пишучи про нього пізніше, між іншим, так: „Гарібальді став надією народів... їхньою живою легендою і святим чоловіком, і то від України і Сербії до Андалузії і Шотляндії, від Полудневої Америки до Злучених Держав".

ЗНАВЕЦЬ УКРАЇНСЬКОГО БУДІВЕЛЬНОГО СТИЛЮ.

З европейської скитальщини прибув недавно до Злучених Держав інжинір-архітект Сергій П. Тимошенко, брат Володимира і Степана, професорів в Каліфорнійськім університеті. Інж. Сергій Тимошенко був у своїм часі членом, головою і містоголовою Архітектурно - художнього гуртка українських артистів і малярів в Харкові, а від 1922 р. у Львові. Членами цього гуртка були найвизначніші українські мистці цього часу, як Васильківський, Холодний, Ковжун, Новаківський і много інших. Інж. С. Тимошенко одержав за свої праці понад 10 премій-нагород на художних виставах на Великій Україні й у Львові. В Західній Україні мав багато замовлень на проєкти церков, іконостасів та народних домів. На Волині побудовано до 10 церков в українськім стилі на підставі проєктів інж. Тимошенка. Для митроп. А. Шептицького виготовив він начерк для забудови цілого монастиря в Зарваниці в стилі українського бароко. Подаючи цю новинку, годі не згадати, що тепер є нагода використати цю фахову силу теж і українцям в Злучених Державах та Канаді, що задумують будувати чи прикрашувати в українськім стилі свої церкви, народні доми, чи навіть приватні доми, нагробники і т. п. Сергій Тимошенко живе тепер у братів у Пало Алта, в Каліфорнії.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

Виклади з українознавства в Колюмбійськім Університеті

Українська культура здобула нове велике досягнення, на яке годиться звернути увагу нашого загалу.

Переглядаючи „Колобія Юниверзиті Болетин Оф Інформейшен" (липень 6. 1946), в якому оголошені виклади з модерних мов і літератур на найбільшому у світі університеті, подибуємо теж повідомлення про виклади про Шевченка у зимовім семестрі, а в веснянім про історію української літератури.

Обидва курси вестиме проф. Кларенс Манінг, відомий знавець слов'янських мов і літератур, автор знаменитої книжки про українську літературу і про Тараса Шевченка.

В Колюмбійськім Університеті мали ми вже свого часу популярні курси про українську історію, літературу та українське мистецтво, що були організовані заходами Українського Народного Союзу. На цьому університеті були теж курси української мови, ведені покійним Осипом Стеткевичем, співробітником „Свободи". Та цим разом маємо до діла з правильними університетськими курсами, призначеними для тих, що ходять до каледжів, чи їх покінчили. За ці курси дістається такі самі „кредити", як і за інші предмети, що їх викладається в університеті.

В цих курсах можуть брати участь студенти і студентки не тільки з Колюмбійського Університету, але й з інших. Користати з них можуть учительки-монахині, що покінчили каледжі, чи до них ходять, а теж і наші молоді, тут роджені, священики, чи ті, що думають посвятитись цьому званню. Многі з них потребують такої науки, маючи до діла з українським життям, а то й з навчанням української мови.

Звертається увагу, що хто покінчить курси з українознавства, дістане відповідний диплом. Виклади відбуваються раз на тиждень, у понеділки, у вечірних годинах, так, що з них можуть легко користати не тільки мешканці Ню Йорку, але й околиць.

Здобуття того роду виклади в Колюмбійськім Університеті, це річ не легка, що кожний розуміє і про це не має потреби широко розписуватись. Розуміння ваги цього досягнення виявить наша молодь, якщо скористає з нагоди поглибити українське знання у науковий спосіб. Цим вона дасть нагоду американським приятелям української культури поширити їхнє поле праці на терені університету, де про російську історію, мову і літературу, а тепер ще й про совєтську, було й є повно викладів. Українських викладів досі цілком не було.

Отже: Використаймо нагоду!

Б. Бора.

ТАКОЮ Я ТЕБЕ БАЧУ...

Такою бачу я Тебе,
Розхрістану і босу,
Як вітер ломить Твій хребет,
На тин завісив косу;

Як труди штиком кат січе
На допиті за сином,
Як кров з грудей Твоїх тече
І стигне тілом синім;

Як під хрестом уніч клячиш
За селами, у полі,
І в Бога просиш, аж тремтиш,
Для сина щастя, долі;

Як на чужину в думці йдеш
Тернистими шляхами
І хрест на небосклін кладеш
На губах з молитвами;

Як Ти тягар життя несеш,
Хоч гнешся, не впадаєш,
І долі злої не клянеш,
Судьби не проклинаєш;

Як вітер ломить Твій хребет,
Куйовдить сиву косу...
Такою бачу я Тебе,
Розхрістану і босу...

(„Життя в таборі", Риміні).

ЩО БУЛО З НІПОНЦЯМИ, МОЖЕ СТАТИСЬ З УКРАЇНЦЯМИ.

Канадійський „Український Голос" пише в статті п. н. „Україна жар згортає" про закиди Д. Мануїльського, піднесені в Парижі й Ню Йорку, проти Греції, що „звернені більше проти Великої Британії, як проти Греції". Підносить „ці закиди не так Україна, як Росія", пише часопис. Це Росія „висуває Мунаїльського аби дразнився з Великою Британією; не ми, мовляв робимо, а робить це Україна".

У звязку з цим, стаття займається іншою важною проблемою, навязуючи до цього, що канадійська преса ще „ніколи так багато не писала про можливість нової війни, як тепер". А як би таке нещастя сталось, то:

„...не було би дива, як би причиною нової війни стала якраз Україна, Радянська, або Советська Україна, але все одно Україна, бо Москві з тим було б вигідніше. Була б війна України проти Великої Британії".

Часопис нагадує, скільки витерпіли українці в 1914 році тільки тому, що вважали себе за австрійців, а не витерпіли в 1939 році „тільки припадково і тільки вчасти завдяки урядові, що рішився бути наскільки мога толерантним". Та, пише часопис далі, „нема найменшої гарантії, що буде те саме в можливій третій світовій війні, головно, коли б Радянська Україна послужила до спровоковання війни".

Тут часопис пише про те, що діялось в Канаді підчас війни з ніпонцями, що нагадує нам те, що було тоді й в нас з ніпонцями, які мешкали на заході, над берегами Тихого океану. Тепер, пишеться далі, відсилається до Японії навіть тих, що „народились в Канаді, але підписували підсунений їм хитро напірець-заяву, що хочуть їхати до Ніпону". Часопис кінчить історію з ніпонцями в такий спосіб: „Що діється з ніпонцями, може статися й з українцями, головно тоді, коли дадуть себе штовхнути на ту дорогу, на яку деякі сліпі провідники стараються їх штовхнути".

ОРГАНІЗУЮТЬ „УКРАЇНСЬКУ КАПЕЛЮ".

„Український Церковний Хор Форальбергу" надіслав до американсько-української преси звіт з своєї діяльности, підписаний проф. Василем Безкоровайним як головою і дирігентом, а дир. Михайлом Біликом, як секретарем і дирігентом. У супровідним письмі Управа Хору повідомляє, що на терені Австрії „організуємо „Українську Капелю", яка буде обїздити і заграницю, про що ще окремо повідомимо". Знов у відозві Управа звертається до „Українського Єпископату, українських установ і до всіх свідомих громадян", щоби помогли вишколеним хористам, яких є 48, видістатись з Форальбергу і виїхати в світ для концертових виступів, світських і церковних. Залучено теж критики виступів Хору, а в звіті подано, що Хор влаштував 135 різних імпрез та виступав на церковних і національних святах. Вкінці є таке прохання, щоби „на терені Америки знайти певну кількість установ чи церков, або приватних осіб, що хоч що чвертьроку висилали б для кожного хориста по одній пачці з харчами, а раз у місяць по 100 штук папіросів". Адреса: Bilyk Michael, Hohenems, Kaiser Franz Josephstr. 83, Voralberg — Austria. Franz. Zone.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ.

МАГАНОЙ СИТІ, ПА. — Тов. Запорозька Січ, від. 305, повідомляє членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 15. вересня, в годині 11:30, зараз по Сл. Божій. Просимо всіх членів прийти на час і вирівнати свої залеглости. Маємо справи до полагодження. Просимо членів організувати нових членів, а коли вам щось не ясне, то повідомість секретар, а він вам вияснить. — М. Гентош, секр.

